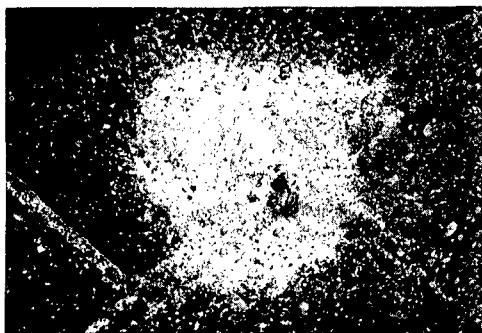

Mierengaten

door Joh. Bolman en dr. W. J. Kabos

Omtrent begin augustus 1974 zouden mijn vrouw en ik van het hoofdstedelijke Muiderpoortstation naar het oosten des lands reizen. We waren wat vroeg en daar stilstand achteruitgang is kuierden wij het betegelde perron maar wat op en neer. Aan de oostkant loopt dat nog een stukje buiten de overkapping door. Op dat gedeelte viel ons oog op een vrij groot aantal hoopjes grof zand. Bij nadere beschouwing bleek ongeveer in het midden van elk hoopje een naar omlaag lopende gang van ongeveer een flinke centimeter middellijn te zitten, telkens juist in de voeg tussen twee betontegels. Ook namen we waar dat de zandhoopjes uitsluitend voorkwamen op het perrongedeelte buiten de overkapping dat dus in de zon lag. Onder de overkapping was geen enkel zandhoopje te zien.

Ondanks ijverig speuren konden we geen enkel dier in de nabijheid waarnemen. Daardoor dachten we primair aan muisenholen, waarvan de bewoners dan in het donker op avontuur zouden gaan. Op een perron en tussen rails van een station zal immers altijd wel iets eetbaars te vinden zijn. Maar de gaten leken voor muizen toch wel wat erg klein. Daar ik geen fototoestel bij mij had, ben ik wat later in augustus, thans mét zo'n apparaat stationwaarts getogen en ik maakte toen een aantal dia's waarvan er een hierbij in zwart/wit is afgedrukt. Ook toen, ondanks ijverig speuren, geen dierlijk leven te bekennen!

In de tweede plaats dachten wij aan insecten als de gravers van de bewuste gaten. Enige ons bekenden op dit gebied, de heren D. Piet, dr. G. Kruseman en dr. W. J. Kabos meenden desgevraagd dat dan als veroorzaker van de gaten de Bruine wegmier (*Lasius niger*) het meest in aanmerking kwam. Tot mijn genoegen verklaarde de heer Kabos zich toen bereid, hierover wat naders te zeggen.

Ik laat hem hieronder graag aan het woord:

'Het bijzondere van deze waarnemingen is dat er geen mieren te zien waren. Meestal begint men pas op dergelijke gaatjes tussen de stenen van een trottoir te letten, wanneer het een drukte van belang is. Een groot aantal ongeveugelde werkstermieren lopen kriskras door elkaar, schijnbaar doelloos. Maar tevens verschijnen er gevleugelde zeer grote mannetjes en wijfjes. De wijfjes zijn plomper dan de slanke mannetjes. De gevleugelde dieren lopen zeer snel rond op zoek naar een verticale steun, waarvoor een grasrietje reeds voldoende is. Ze kruipen omhoog en vliegen de lucht in. Tijdens deze paringsvlucht heeft de bevruchting plaats, als ze tenminste niet door gierzwaluwen worden opgegeten.

Als alles echter normaal verloopt, keren de mannetjes en wijfjes terug op de grond. De mannetjes gaan na de paring dood. De bevruchte wijfjes moeten helemaal alleen een nieuwe staat stichten! Het eerste wat ze doen is het loswringen en afwerpen van hun vleugels, waarna ze de grond ingaan. Hulp van werkstermieren hebben ze eigenlijk niet te verwachten. Voor ons, de belangstellende toeschouwers van de paringsdrukke, blijft het verdere gebeuren verborgen, tenzij...

Tenzij we het weer eens proberen met het kunstnest dat bedacht is door een van onze grootste mierekenners, de reeds lang node gemiste dr. Aug. Stärcke. Dit nest

bestaat uit twee platte petrischaaltjes, waarvan de deksels vervangen zijn door een gemeenschappelijke glazen plaat. Er lopen ook twee glazen buisjes van het ene schaalte naar het andere door gaatjes in de glasplaat. De ene schaal werd gebruikt als nestruimte, de andere voor buitenwereld en voedselrevier. De ouderen herinneren zich vast en zeker hoe Stärcke bij zijn referaten over mieren steeds de besproken soort in een kunstnest bij zich had. De nestruimte werd door hem altijd overdekt met een zwarte doek. Van een assistente van deze psychiater hebben wij vroeger wel gehoord, dat hij enige honderden soorten had uit allerlei werelddelen.

Mieren zijn tegenwoordig niet meer 'in', behalve dat men in sommige grote steden zich geen raad weet met de plaag van faraomieren. Toch verdienen deze interessante statenvormende insekten meer belangstelling van de zijde der natuurvrienden, dus niet alleen de 'vijanden', maar ook de leuke kleine wegmierpjes. Zelf heb ik een keer in een kunstnestje een ongevlugelde koningin tot het opkweken van enkele larven weten te krijgen.

Bij de mysterieuze gaatjes die Bolman ontdekte, zetten we toch enige vraagtekens. Waar zit het nest? Is de opening op een geschikt plateau ver van het eigenlijke nest? De in het nest aanwezige werksters hebben aan de hele paringsvlucht geen boodschap, maar dan vragen

wij: wat doen ze dan op het vliegveldje? Belangrijk is ook de vraag of de vlieg-gaten op verschillende nesten uitlopen, zodat de paringsvlucht uit individuen afkomstig van verschillende staten bestaat. De bruine wegmier is een typische 'vee-houder' die het zoete vocht van bladluizen gretig oplikt. In dit onderhavige geval was er volgens Bolman nergens in de directe nabijheid een plant te ontdekken. Wanneer iemand een antwoord weet op deze vragen houden we ons aanbevolen'.

Tot zover mijn vriend Kabos. In 1975 heb ik door omstandigheden geen aandacht aan het Muiderpoortperron kunnen geven.

Dezer dagen (juni 1976) zag ik die mieren-gaten ook tussen de bazalttegels bij het KLM-kantoor op het Museumplein. Zowel daar als op het Muiderpoortstation zag ik er een klein miertje bij. Ik besprak dit met dr. Kabos. Volgens hem is het de Grasmier (*Tetramorium caespitum* L.).

We houden ons voor waarnemingen van andere leden aanbevolen. Eventueel aange-troffen bewoners gaarne erbij *in een goed gesloten buisje*. Alle reacties s.v.p. aan de eerste ondergetekende.

Joh. Bolman,

foto naar dia van Joh. Bolman

Bericht

Diaserie over het Verdrongen Land van Saafdinge.

Op gezamenlijk initiatief van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels (landelijke organisatie), de Stichting 'Het Zeeuwse Landschap' (provinciale organisatie) en de Vogelbeschermingswacht 'De Steltkluit' (regionale organisatie) werd door de heren Sponselee en De Bruin een diaserie samengesteld over het Verdrongen Land van Saafdinge. Voor de velen die reeds een Saafdinge-

tocht meemaakten een herbeleving van de indruk die dit landschap op hen heeft gemaakt, maar ook voor ieder die belangstelling heeft voor een uniek landschapstype als dit gebied van krekens en geulen de aanschaffing waard.

De serie van twaalf dia's, compleet met tekstboekje verpakt in een plastic mapje, is te bestellen door overschrijving van f 11,50 op postrekening 188 25 24 van 'Vogelbescherming' te Zeist, met vermelding 'Diaserie Saafdinge'.